

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3101/2020. (IV. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék Bv.580/2018/2. számú végzése, valamint a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.543/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Tarczay Áron ügyvéd) útján eljárva, az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Balassagyarmati Törvényszék Bv.580/2018/2. számú végzésének, valamint a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.543/2018/2. számú végzésének az alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény Q) cikkét, II. cikkét, XIII. cikkét, valamint XXIV. cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó védője a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 8. számú melléklete szerint 2018. augusztus 1-jén, az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt, kártalanítás megállapítása iránti kérelmet terjesztett elő. Kérelmében kifogásolta az élettér hiányát, a rovarok jelenlétét, a világítás minőségét, a fűtési-hűtési rendszert, a szellőztetést, illetve a sétaudvar méretét, valamint a higiéniai körülményeket is. Emellett az indítványozó védője 2018. július 31-én (majd azt megismételve 2018. augusztus 3-án) a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-a alapján panaszt is benyújtott, amelyben az élettér nagyságát, az élősködők jelenlétét, a világítást és a fűtési rendszert kifogásolta.
- [3] A Balassagyarmati Fegyház és Börtön parancsnoka az indítványozó védőjének panaszát határozatában megalapozatlannak találta és elutasította, egyúttal pedig továbbította a Balassagyarmati Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) büntetés-végrehajtási bírójának az indítványozó védőjének beadványát, amelyhez csatolta az IM rendelet 10/C. § (4) bekezdése szerinti iratokat.
- [4] A törvényszék a kérelmet megalapozatlannak találta. A végzés indokolása szerint az indítványozó 2016. november 17-étől egészen 2018. augusztus 1-jéig töltötte szabadságvesztését. A 2016. november 17-e és 2018. május 25-e közötti időszakra azonban már nyújtott be kártalanítási igény iránti kérelmet, amelyet azonban a törvényszék (formai hiba miatt) elutasított. Tekintettel arra, hogy az indítványozó védőjének jelen alkotmányjogi panasz tárgyát is képező kérelme ezen időszakot is érintette, ezért a törvényszék megállapította, hogy a 2016. november 17-e és 2018. május 25-e közötti időszakra benyújtott ismételt kérelem nem bírálható el érdemben, mivel az ítélt dolognak minősül. A 2018. május 26-a és 2018. augusztus 1-je közötti időszak tekintetében pedig a – a Bv. tv. 10/A. §-ának figyelembe vételével – megállapította, hogy az indítványozónak biztosították az IM rendelet 121. §-ában meghatározott nagyságú életteret, így nincs lehetőség kártalanítás megítélésére, ezért a beadvány ezen részét is elutasította.
- [5] 1.2. A törvényszék büntetés-végrehajtási ügyben eljáró bírósági titkárának végzésével szemben az indítványozó és annak védője is fellebbezéssel élt. Az indítványozó védője arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a kérelmet nem érdemben, hanem csak eljárási okból utasította el, így azt érdemben is el kell bírálni.
- [6] A törvényszék mint másodfokú bíróság a fellebbezéseket elutasította. Végzésének indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú eljárásban a bíróság megtartotta az irányadó eljárási szabályokat, és egyúttal kiemelte, hogy a korábban – a 2016. november 17-e és 2018. május 25-e közötti időszakra vonatkozó – elutasított kérelmet az irányadó jogszabályok szerint az elsőfokú bíróságnak nem kellett újra érdemben elbírálnia. A másodfokú

végzés abban is osztotta az elsőfokú végzés álláspontját, hogy a 2018. május 26-a és 2018. augusztus 1-je közötti időszakban az indítványozó számára biztosított volt az IM rendelet szerinti élettér.

- [7] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Balassagyarmati Törvényszék Bv.580/2018/2. számú végzésének, valamint a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.543/2018/2. számú végzésének az alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az indítványozó elmondása szerint a jelen ügy előzményét képező, a 2016. november 17-e és 2018. május 25-e közötti fogvatartásának körülményeit kifogásoló kérelmet a törvényszék azért utasította el, mert azt akkor nem a megfelelő formanyomtatványon nyújtotta be. Jelen ügyben előterjesztett kérelmében ezért ismételtén kérte – immáron a megfelelő formában előterjesztett kérelmében – a kérdéses időszakra a kártalanítás megállapítását.
- [8] Az indítványozó szerint, a fentiek okán, a törvényszék végzése sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdését, mivel a törvényszék nem érdemi, hanem formai okból elutasított végzésnek tulajdonított anyagi jogerőt, ezáltal a bíróság döntése nyomán elbírálatlan igény maradt fenn. Úgy véli, azért is sérült a tisztességes (bírósági) eljáráshoz való joga, mivel tudomása szerint csak a Balassagyarmati Törvényszék tekinti elutasítási oknak a nem formanyomtatványon előterjesztett kérelmet. A formanyomtatványon történő előterjesztés azért is problémás, mivel a benyújtáskor – figyelemmel az igényérvényesítés 6 hónapos jogvesztő határidejére – sokszor nem áll még minden adat rendelkezésre, ráadásul, ha időközben a fogvatartottat átszállítják más büntetés-végrehajtási intézetbe, akkor a folyamatban lévő ügyét is más bíróságra kell áthelyezni, így a benyújtáskor még azt sem tudhatja pontosan, hogy melyik bíróság fog eljárni az ügyében. Különösen sérelmesnek tartja, hogy a törvényszék úgy tulajdonított anyagi jogerőt egy formai okból elutasított kérelemnek, hogy az elutasítás során hiánypótlási felhívásra sem került sor. Az indítványozó a tisztességes (bírósági) eljáráshoz való jog sérelmét arra is alapozta, hogy a törvényszék *contra legem*, önkényesen alkalmazta a Bv. tv.-t, ugyanis nem vette figyelembe, hogy a Bv. tv. szerint a bíró a jogellenes döntést hivatalból is hatályon kívül helyezheti, nem csak a Bv. tv. 10/A. §-a szerinti eljárásban – ez a *contra legem* jogalkalmazás pedig szembemegy az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában kimondottakkal is.
- [9] A fentiek mellett úgy véli, hogy a törvényszék végzése sérti az emberi méltóságát, mivel az őt ért sérelmet formai hiba miatt nem orvosolta a bíróság. Ezt pedig az is súlyosbítja, hogy a bíróság az Emberi Jogok Európai Bíróságának *Varga és mások kontra Magyarország* (no. 14097/12, 2015. március 10.) ügyben kimondottakkal is szembement, így végső soron az Alaptörvény Q) cikkét is sértette. A tulajdonhoz való jog sérelmét pedig abban látja, hogy neki jogos várománya lett volna a törvény szerint neki járó kártalanításra, amelyet formai hiba miatt elveszített.
- [10] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény Q) cikkének, II. cikkének, XIII. cikkének, valamint XXIV. cikk (2) bekezdésének sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] 2.2. A törvényszék mint másodfokú bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.

- [14] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [15] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [16] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény Q) cikkének a sérelmére is. Az Alaptörvény Q) cikkével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát egyedi bírósági ügy kapcsán csak az adott ügyben eljáró bíró, kizárólag az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabállyal összefüggésben kezdeményezheti. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott bírósági döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének, és azzal összefüggésben az Alaptörvény Q) cikkébe ütközésének vizsgálatára nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal.
- [17] 2.4. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény II. cikkének, XIII. cikkének, valamint XXIV. cikkének a sérelmére is. Utóbbival összefüggésben az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvány tartalmában nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét, hanem a tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak az Alaptörvény XXVIII. cikkében rögzített sérelmét állította. Ezért az alkotmányjogi panasz ezen pontját az Alkotmánybíróság ezen alaptörvényi cikk tekintetében értékelte.
- [18] Az Alkotmánybíróság a fenti alaptörvényi cikkekkal összefüggésben megállapította, hogy ezekkel kapcsolatban az indítványozó nem adott elő semmilyen alkotmányjogilag értékelhető érvelést. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében az indítvány nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [19] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. április 7.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1489/2019.

